

TURINYS

Leidyklos įvadas	9
Autoriaus žodis	13
1 SKYRIUS. Vienišas Vokietijos erelis	17
2 SKYRIUS. Sėkmės istorija?	31
3 SKYRIUS. Priežastis	40
4 SKYRIUS. Išrinktas likimo	48
5 SKYRIUS. Pakilimas 18 valandą	57
6 SKYRIUS. Skrydis	65
7 SKYRIUS. Hessas ir Hamiltono kunigaikštis	72
8 SKYRIUS. Jaunus karininkus galima paaukoti	77
9 SKYRIUS. Kirminas įlindo į obuolį	88
10 SKYRIUS. Krizė Berghofe	93
11 SKYRIUS. Istorija pakibo ant plauko	98
12 SKYRIUS. Taikos pasiūlymas	102
13 SKYRIUS. Sensacija	106
14 SKYRIUS. Naujienos iš užsienio	116
15 SKYRIUS. Prasideda ilgi nelaisvės metai	120

16 SKYRIUS. Moteris visada laukia	130
17 SKYRIUS. Išgelbėjimas ar mirtis?	137
18 SKYRIUS. Hesso beprotybė?	140
19 SKYRIUS. Hesas ir lordas Beaverbrookas	151
20 SKYRIUS. Paties Hesso įvykių versija	167
21 SKYRIUS. Pakaltinamas, kad galėtų būti teisiamas?	204
22 SKYRIUS. Kaltinamieji	213
23 SKYRIUS. Teismo procesas	220
24 SKYRIUS. Atsakovas Hesas	236
25 SKYRIUS. Nuosprendis, mirties bausmės ir padariniai	248
26 SKYRIUS. Špandau	258
27 SKYRIUS. Ir varge, ir džiaugsme	267
28 SKYRIUS. Bendras žmoniškumas	271
29 SKYRIUS. Kas laukia Hesso?	283
PRIEDAS. Dr. Alfredo Seidlo peticija	285

12 SKYRIUS

Taikos pasiūlymas

Ilgas laukimo valandas Hesas praleido vėl ir vėl repetuodamas, kaip turėtų pristatyti savo taikos pasiūlymą britams. Kaip tipiškas vokiečių į problemą žvelgė su vokiečiams būdingu kruopštumu. Daug metų jis režė politines kalbas ištikimiesiems sekėjams, kurie karštais plojimais palydėdavo kiekvieną frazę, o Heso viešojo kalbėjimo manierą galima būtų apibūdinti kaip triukšmingą tuščiažodžiavimą.

Hesas, pasitelkęs jam būdingą dirbtinai iškilmingą kalbėjimo būdą, pradėjo dėstyti savo misiją Kirkpatrickui ir Hamiltono kunigaikščiui. Jam atrodė būtina, kad ši maža auditorija aiškiai suprastų jo fiurerio gerus norus ir nuoširdumą.

Tai buvo nevykęs sprendimas. Kelionės išsekinti Hamiltono kunigaikštis ir Kirkpatrickas ilgas skrydžio į Tarnhausą valandas praleido kalbėdamiesi. Kirkpatrickas pasakojo apie nacių judėjimą bei galybę jo trūkumų ir pateikė daug tvirtų ir pagrįstų priežasčių, kodėl jis taip nemėgsta Hitlerio, kurį laikė grėsme visai žmonijai. Gražbyliaujančio ir šlovinančio Hitlerį Heso du vyrai klausėsi be jokių emocijų. Diplomatiškesnis kalbėtojas būtų susivokęs, kad jo žodžiai klausytojams įgriso iki gyvo kaulo, bet fiurerio pavaduotojas ir toliau pliurpė parimęs ant alkūnės, nesiskutęs ir nuolat užsimindamas apie gražią krūvelę rankraščių, kurią parašė. Neįtikima, bet jis prašneko pusantros valandos garbindamas Hitlerį, bet taip ir nepaaiškino, koku tikslu skrido į Škotiją.

Tada Kirkpatrickui pranešė, kad jo laukia itin svarbus skambutis. Iš Dauningo gatvės skambino užsienio reikalų sekretorius.

– Ar jau apklausėte jį? – paklausė ponas Edenas.

– Taip, – niūriai patvirtino Kirkpatrickas. – Nėra jokios abejonės, kad šis vyras – Hessas.

– Kodėl jis čia atvyko?

– Jis nesustodamas kalba jau devyniasdešimt minučių. Kol kas nė žodžiu neužsiminė apie savo kelionės tikslą, – atsiduso Kirkpatrickas.

Kirkpatrickas grįžo pas Hessą ir fiurerio pavaduotojas pratęsė postringavimus. Dabar pradėjo pasakoti ilgą Britanijos ir Vokietijos santykių per pastaruosius keturiasdešimt metų apžvalgą ir mėgino parodyti, kad Britanija sutrukdė visiškai teisėtiems Vokietijos siekiams.

Ši paskaitos dalis gal būtų užsitęsusi dar devyniasdešimt minučių, jeigu kelionės išsekintas ir nesibaigiančios tulžingos politinės kalbos išvargintas Hamiltono kunigaikštis nebūtų beveik užmigęs. Kirkpatrickas iškėlė ranką nutraukdamas Hesso žodžių tiradą ir pareiškė, kad šiuos reikalus bus galima aptarti kitą kartą, o dabar jis tiesiai šviesiai turėtų pasakyti skrydžio į Škotiją tikslą ir ko jam reikia iš Hamiltono kunigaikščio.

Hessas niekaip nesugebėjo pateikti glausto ir aiškaus atsakymo į šį tiesmuką klausimą. Bet po kažkiek laiko pasakė atvykęs į Angliją įtikinti Winstono Churchillio, kad Britanija neturi jokios vilties laimėti šį karą. Taigi, vadovaudamasi sveiku protu, ji turėtų derėtis dėl taikos. Nugalėta britų kariuomenė paliko Europą, vokiečių bombonešiai vis stipriau talžo Britaniją, vokiečiai sunaikins vis daugiau britų vilkstinių su maisto produktais ir britus ištiks badas. Britanijos laukia labai niūri ateitis. Tada pridūrė, kad šaliai tai – iš dangaus nukritusi galimybė išsigelbėti ir susiderėti dėl taikos. Padarė pauzę, kad leistų svariems savo žodžiams nugulti klausytojų galvose.

– Ar Hitleris ketina įsiveržti į Britaniją? – paklausė Kirkpatrickas.

Fiurerio pavaduotojas atsakė nežinąs, tačiau pridūrė, kad Hitleris juo visiškai pasitiki. Teigė esąs įgaliotas kalbėti jo vardu ir patikino Kirkpatricką, kad fiureris pasirengęs elgtis kilniaširdiškai ir sudaryti taiką tokiomis sąlygomis: Vokietija viešpataus Europos žemyne ir Vokietijai bus grąžintos visos jos buvusios kolonijos; Britanija viešpataus Užjūrio imperijoje, į kurią niekas nesikėsins – Vokietija tai garantuoja; tačiau pabrėžė, kad Britanijos vyriausybė turės išrinkti kitą ministrą pirmininką, nes Hitleris nesiderės su Winstonu Churchilliu. Ir Hessas pareikalavo: kol Britanija rinksis naują lyderį, britai turės išlaisvinti jo nurodytą karo belaisvį, kuris šiuo – kaip pats optimistiškai pavadino – „būsimosios taikos konferencijos“ laikotarpiu dirbs jo asmeniniu sekretoriumi.

Kai Hessas baigė kalbėti, buvo jau ketvirta valanda ryto, o horizonte palengva ėmė brėkšti. Pervargę, sustirę, kamuojami mėšlungio ir sušalę Hamiltono kunigaikštis ir Kirkpatrickas paliko jį vieną ir nusileido akmeniniais pilies laiptais į pirmąjį aukštą. Naktimis budinti slaugė, besirūpinanti belaisviu pacientu, kuriam vis dar reikėjo medicininės priežiūros, greitomis paruošė jiems plaktos kiaušininės.

* * *

Šeštą valandą ryto jiedu galop grįžo į Tarnhauso aerodromą. Po dviejų su puse valandos Kirkpatrickas susiskambino su Užsienio reikalų ministerija Londone ilgam pokalbiui. Jis pateikė išsamią žodinę ataskaitą apie susitikimą su Hessu.

Tuo metu Londone apie Hessą jau diskutavo aukščiausieji pareigūnai. Jo skrydžio tikslą imta aptarinėti iš karto, vos tik buvo patvirtinta jo tapatybė.

Kirkpatrickui pranešė, kad vyriausybė jaučiasi sumišusi. Niekas nežinojo, kaip tvarkyti šį reikalą. O Kirkpatricką paprašė ir toliau stebėti belaisvį, raportuoti apie jo išvaizdą, apetitą bei elgseną. Tokios informacijos gali prireikti rengiant vėlesnius pranešimus spaudai. Paskui Kirkpatrickas padiktavo visą savo pokalbio ataskaitą – vos tik ją surašė spausdinimo mašinėle, specialiu lėktuvu ji buvo išskraidinta į Londoną.

13 SKYRIUS

Sensacija

Žinia apie įspūdingą Hesso skrydį ir nusileidimą parašytu Škotijoje tapo tikra sensacija. Jeigu naikintuvu „Spitfire“ į Vokietiją būtų nuskridęs Anthony'is Edenas ir iššokęs iš lėktuvo parašytu, naujiena būtų ne ką mažiau pribloškianti. Kiekvienas laikraščio redaktorius svajojo pavišinti tokią istoriją, ypač laikraščiams išgyvenant ne pačius geriausius laikus. Nacionalinė saugumo agentūra griežtai cenzūravo spaudoje viešinamas žinias – nebuvo leidžiama skelbti net oro prognozių, todėl nuotraukos, kaip britams sekėsi tvarkytis su viena iš stipriausių pūgų per daugelį metų, paskelbtos tik po kelių dienų, kai sniegas jau buvo ištirpęs.

Karalystės gynybos sumetimais buvo būtina, kad Hesso atvykimas į Britaniją išliktų paslaptimi tol, kol visos galimos pasekmės bus kruopščiai išnagrinėtos aukščiausiu politiniu lygmeniu. Tačiau 1941-ųjų gegužės vienuoliktą dieną, sekmadienį, pusę dvylikos, Glazgo laikraščio „Daily Record“ generalinis direktorius Ericas Schofieldas vedžiojo šunis po Iglсамą – taip darydavo kiekvieną sekmadienio rytą. Jis net nežinojo, kad praėjusią naktį apylinkėse sudužo vokiečių orlaivis.

Pasiekus kalvę Voterfute, šalia *Floors Road*, jo smalsumą sužadino grupelėmis besibūriuojantys ir besišnekučiuojantys kaimiečiai. Priėjęs prie vieno iš jų paklausė:

– Ar nutiko kas neįprasta?

Vietiniai jam papasakojo viską, ką žinojo. Sudužo vokiečių lėktuvas, o jo pilotas suimtas. Tai visai neretas nutikimas. Bet žmonės paminėjo kai ką neįprasta, kas pažadino Schofieldo žurnalistinius instinktus. „Messerschmitt“ lėktuvas neginklavo. Degalų jame tiek, kad nebūtų įmanoma grįžti į Vokietiją. Pilotas – penkiasdešimtmetis vyras, dėvintis neįprastai geros kokybės uniforma ir nesiliovęs reikalauti pasikalbėti su Hamiltono kunigaikščiu. Susimąstęs laikraščio darbuotojas tęsė pasivaikščiojimą kaimo keliukais. Grįžęs namo paskambino į savo biurą.

„Daily Record“ žinių skyrius buvo beveik tuščias, išskyrus pasiuntinuką ir budintį korespondentą vardu Maxas McAuslane'as. Tai jaunas vyras, laukiantis šaukimo į kariuomenę ir tuo metu pavaduojantis naujienų redaktorių. Iš jų laikraščio sekmadieninio priedo „Sunday Mail“ naujienų redaktoriaus McAuslane'as gavo pranešimą, kad Iglsame sudužo nacių lėktuvas – žinia šeštadienio vakarą jį pasiekė per vėlai, kad būtų spėję išspausdinti sekmadienio numeryje. Pokalbis su Schofieldu sužadino ir McAuslane'o susidomėjimą.

– Verčiau jau pasiųsk žmogų, kuris visus apklaustų, – pasakė Schofieldas. – Ir tegul padaro nuotraukų.

Vos McAuslane'ui padėjus telefono ragelį, į biurą atvyko vyriausiasis korespondentas Johnas Simpsonas – pavaduojantis naujienų redaktorių jam iš karto liepė patikrinti, ar nesužinos apie suimtą vokiečių pilotą ko nors įdomaus.

Simpsonas pasiėmė fotografą ir nuvyko į Davido McLeano sodybą. Fotografas buvo įsitikinęs, kad tik švaisto laiką, ir nė nepasivargino nufotografuoti nei paties Davido McLeano, nei jo mamos ar sesers. Simpsonas buvo darbštesnis. Į biurą grįžo surinkęs pakankamai informacijos, kad McAuslane'as išdrįstų paskambinti laikraščio redaktoriui Clemui Livingstone'ui, kuris tuo metu leido savaitgalį Kalanderyje, beveik už šešiasdešimt kilometrų nuo Glazgo. Jis nujautė, kad ši naujiena gali būti

labai svarbi, ir nieko nelaukdamas išvyko į biurą, kurį pasiekė jau vėlyvą popietę.

Labai reikšmingas tas faktas, kad Simpsonas, itin gerai sutariantis su vietos policijos pareigūnais, negalėjo iš jų išgauti sulaikyto vokiečių piloto buvimo vietos, policininkai apskritai labai nenorėjo kalbėti šia tema. Vienintelis dalykas, kurį vyriausiasis korespondentas sugebėjo išsiaiškinti, – tai, kad pilotas hauptmanas Albertas Hornas perkeltas į ligoninę „kažkur Škotijoje“.

McAuslane'as nusprendė pasinaudoti cenzūros tarnyba ir išsiaiškinti, kiek svarbi ši naujiena. Jis nusinešė mašinraštį į cenzūros tarnybos biurą Glazgo *Botwell Street* gatvės pasta-to antrajame aukšte. Tuo metu cenzoriaus biure, be jo paties, nebuvo nė vieno laikraštyje dirbančio žmogaus – net ir karo metais sekmadienio popietės žurnalistams nebuvo darbymetis. Cenzorius buvo geraširdiškas vidutinio amžiaus besišypsantis vyras. Jis perskaitė mašinraštį, kol McAuslane'as tame niūriame mažame biure sėdėjo ant medinės kėdės kietu atlošu ir susitikrino savo rankinį laikrodį su biuro sieniniu laikrodžiu. Buvo pusė penkių.

Cenzorius, nešinas mašinraščiu, išėjo iš kabineto pasitarti su kolega. Jam grįžus, ant kiekvieno mašinraščio puslapio guminiu antspaudu buvo uždėtas ovalus ženklas NESPAUSDINTI – CENZŪRA. Tai reiškė, kad šios medžiagos nebus galima skelbti. Tai taip pat reiškė, kad vargu ar apskritai kada nors bus duotas leidimas ją publikuoti.

– Kokių pagrindų? – paklausė McAuslane'as, dėdamasis nekaltas.

– Pernelyg įmantriai parašyta, – atsakė cenzorius. – Šlamštas, ne istorija.

– Jokie įstatymai nedraudžia mums publikuoti šlamšto, jei-gu tik norime, – atšovė McAuslane'as.

Cenzorius suraukė antakius:

– Na, tokio niekam tikusio straipsnio jūs nespausdinsite!

Šis pokalbis tik patvirtino McAuslane'o įtarimus, kad istorija, gaubianti vokiečių pilotą, – neeilinė. Grįžęs į biurą jis nenoromis nusprendė atmesti straipsnį. Bet Clemas Livingstone'as taip paprastai nenuleido rankų. Apsukrus redaktorius kartais gali sugebėti išspausdinti istoriją nepažeisdamas cenzūros įstatymo.

Livingstone'as paskambino į radijo stebėsenos tarnybą, kurią prižiūrėjo grupelė Škotijoje apsistojusių lenkų pabėgėlių, – „Daily Record“ juos įdarbino kaip papildomą naujienų tarnybą. Jis nurodė pranešti apie bet kokias vokiečių naujienų transliacijas, kurios gali pasirodyti neįprastos.

1941 metų gegužės dvyliką dieną, pirmadienį, Hamiltono kunigaikščiui ir Kirkpatrickui skrendant į Škotiją patvirtinti arba paneigti, kad hauptmanas Albertas Hornas yra Rudolfas Hessas, pasiuntinukas ant Simpsono stalo atnešė žinutę nuo laikraščiui priklausančios lenkų valdomos stebėjimo stoties: „Per Berlyno radiją pranešama, kad dingo Rudolfas Hessas.“

Simpsonas pagriebė pranešimą ir pasileido į redaktoriaus biurą, kurį nuo jo paties kabineto skyrė matinio stiklo pertvara:

– Jūs tik pažvelkite!

Livingstone'as perskaitė žinutę, ir jo veidas tiesiog nušvito. Buvo aišku kaip dukart du. Iš pradžių buvo keistas vokiečių pilotas, apie kurį valdininkai uždraudė rašyti. O dabar – iš visiškai kito šaltinio – pranešimas apie dingusį Rudolfą Hessą.

Simpsonas, neslėpdamas jaudulio, tarė:

– Mūsų vaikas – Rudolfas!

Vyrai suprato, kad jų rankose – karščiausia karo sensacija. Po daugybės metų į pensiją išėję plepūs žurnalistai pradedantiesiems korespondentams pasakos, kaip Livingstone'as ir Simpsonas nusigriebė karščiausią naujieną apie Hessą anksčiau nei Nacionalinė spaudos tarnyba.

Bet ar jie galėjo tai spausdinti?

Cenzūros vaidmuo buvo patariamasis, o ne privalomas. Iš esmės redaktoriai galėjo spausdinti ką panorėję, jei buvo pasirengę prisiimti padarinius! Jų darbuotojai galėjo būti patraukti baudžiamojon atsakomybėn ir nubausti, laikraštį galėjo uždaryti, o redaktorių – įkalinti. Jeigu Livingstone'as būtų pasielgęs neapdairiai, jo laikraštį būtų galėję sužlugdyti.

Livingstone'as apgalvojo nusižengimus, kurių jokių būdu negalėjo padaryti. Nepadėti priešui, neatskleisti karinės informacijos ir neskleisti nerimą ar liūdesį keliančių žinių.

Jis nusprendė, jog žinios, kad nacių fiurerio pavaduotojas yra Škotijoje, atskleidimas priešui nepadės. Apie Hesso skrydį jau pranešta Vokietijoje. Taip pat jis nesuteiks vokiečiams karinės informacijos, kurią šie galėtų panaudoti prieš Britaniją. O naujiena, kad fiurerio pavaduotojas pateko į britų nelaisvę, neskatina nerimo ar liūdesio.

Livingstone'as negalėjo tiesiog imti ir palikti neišspausdintos istorijos, pasitaikančios kartą gyvenime. Jis pasiuntė Simpsoną surinkti daugybės vyrų tamsiais plaukais ir vešliais antakiais nuotraukų ir paskubino pakalbinti Davidą McLeaną ir jo šeimą. Tuo metu pats su komanda paruošė specialų antradienio ryto leidimą, kuriame išdėstė visus faktus apie Hesso atvykimą į Škotiją ir jo gyvenimą bei karjerą.

Atvykęs į baltai dažytą Davido McLeano namelį Simpsonas pasiėmė aplanką, iš jo išsitraukė fotografiją ir padėjo ant virtuvės stalelio:

– Ar tai pilotas, kurį paėmėte į nelaisvę? – paklausė.

McLeanas atidžiai išstudijavo Tyrone'o Powerio* fotografiją ir papurtė galvą:

– Ne, čia ne tas vyriokas.

– O gal šitas?

* Tyrone'as Poweris (1914–1958) – amerikiečių kino, teatro ir radijo aktorius.

Nuotrauka buvo Cary'io Granto* ir McLeanas vėl papurtė galvą. Simpsonas parodė daugiau nuotraukų – kino žvaigždžių ar garsių sportininkų. McLeanas kaskart papurtydavo galvą.

Tada Simpsonas ant virtuvės stalelio padėjo Rudolfo Hesso fotografiją. Nuotraukoje Hesas stovėjo šalia Hitlerio, bet šis buvo uždengtas.

McLeanas tučtuojau bedė pirštu į nuotrauką:

– Tai jis. Bet kur jį atpažinčiau.

– O kaip jūs manote? – Simpsonas paklausė ponios McLean.

– Pritariu Davidui. Tai vyras, kurį Davidas paėmė į nelaisvę.

Panelė McLean taip pat nedvejojo:

– Tai tikrai jis, nėra abejonių!

McLeanai nė neįtarė, kad tas vokiečių pilotas iš tiesų nebuvo hauptmanas Hornas, o Simpsonas buvo per daug įaudrintas, kad imtų ką nors aiškinti. Paskubomis su jais atsisveikinęs nubėgo į automobilį ir nuvažiavo iki artimiausios telefono būdelės. Į automato skylutę įmetė du pensus ir netrukus jį sujungė su biuru, kuriame jo skambučio laukė nesulaukę Livingstone'as.

Livingstone'as su korespondentu iš anksto buvo sugalvoję kodą, kad jų sensacingos naujienos dėl susikertančių telefono linijų kas nors nenugirstų.

– Išskeltas nykštys, – redaktoriui pasakė Simpsonas. Tai reiškę, kad Davidas McLeanas atpažino, jog fotografijoje užfiksuotas Hesas – tas pats asmuo, kaip ir į nelaisvę paimtas vokiečių pilotas.

– Gerai padirbėjai, Simpsonai! – tarė Livingstone'as.

– Tris kartus! – pasidžiaugė vyriausiasis korespondentas, ir redaktorius suprato, kad visa McLeanų šeima atpažino fiurerio pavaduotoją.

Iki tol Livingstone'ą kamavo abejonės, ar turėtų publikuoti tokią sensacingą žinią, grindžiamą vien įtikinamu spėjimu.

* Cary'is Grantas (1904–1986) – Anglijoje gimęs amerikiečių aktorius, vienas garsiausių klasikinio Holivudo laikotarpio pirmaplanių aktorių.

Bet McLeanams identifikavus Hessą, jis galutinai apsisprendė. Publikuos straipsnį ir tebūnie prakeiktas. Bet norėjo paskelbti šią žinią anksčiau už nacionalinius laikraščius ir įsakė neminėti Rudolfo Hesso antradienio „Daily Record“ pirmajame tiraže. Ketino palaukti, kol nacionaliniai laikraščiai jau bus pardavinėjami gatvėse, ir tik tada susprogdinti savo naujienų bombą.

Šiek tiek po vidurnakčio jis buvo pasirengęs įsakyti spausdinti savo istoriją tokia antrašte: RUDOLFAS HESSAS GLAZGE. Tuo metu ėmė tarškėti teletaipas redaktoriaus kabinete. Livingstone'as pribėgo prie jo.

– Hesas. Palaukit.

Tada raidžių ir skaitmenų kratinys, kelios tuščios eilutės ir žodžiai: „Rudolfas Hesas Anglijoje.“

Ponas Duffas Cooperis, informacijos ministras, tą vakarą, 23 val. 20 min., iš Dauningo gatvės paskelbė tokį pranešimą:

„Rudolfas Hesas, Vokietijos fiurerio pavaduotojas ir Nacionalsocialistų partijos lyderis, nusileido Škotijoje tokiomis aplinkybėmis:

Gegužės 10 d., šeštadienį, mūsų patruliai pranešė, kad „Messerschmitt 110“ praskrido virš Škotijos pakrantės ir toliau skrido Glazgo kryptimi.

Kadangi lėktuvas ME 110 negali turėti tiek degalų, kad parskristų atgal į Vokietiją, iš pradžių šia ataskaita nepatikėta.

Bet kiek vėliau ME 110 sudužo netoli nuo Glazgo, o naikintuvo ginklai net nebuvo paliesti. Netrukus netoliese rastas su parašytu iššokęs vokiečių karininkas lūžusia kulkšnimi.

Jis buvo nuvežtas į ligoninę Glazge, kur prisistatė kaip Hornas, bet vėliau pareiškė esąs Rudolfas Hesas.

Turėjo kelias nuotraukas, kuriose įamžintas skirtingo amžiaus, tikriausiai todėl, kad įrodytų savo tapatybę.

Keli žmonės, asmeniškai pažinoję Hessą, manė, kad nuotraukose tikrai jis. Todėl Užsienio reikalų ministerijos pareigūnas, prieš karą artimai pažinojęs Hessą, lėktuvu išskrido susitikti su juo ligoninėje.“

Clemo Livingstone'o rizika pasitvirtino. Jis įsakė spausdinti tiražą ir išplatino istoriją apie Hessą, o antraštėje pridėjo vos vieną žodį: RUDOLFAS HESSAS GLAZGE – OFICIALU.

Livingstone'o istorijoje buvo gausu papildomos informacijos bei nuotraukų, ir jis visai neliūdėjo, kad dėl bombardavimo buvo atkirstas ryšys su jo Londono biuru. Žinojo, kad vos tik išplatinus Informacijos ministerijos pranešimą, jo Londono biuras tiesiog maldaus daugiau informacijos. Kol Londonui pavyks susisiekti su jo biuru, jis išspausdins išsamią ir išskirtinę publikaciją apie Hessą.

Bet netrukus po išplatinto leidimo jam iš Londono paskambino „The Associated Press“.

– Kaip jūs galite skambinti iš Londono? – paklausė Livingstone'as. – Juk linija subombarduota!

– Aviacijos ministerija suorganizavo mums liniją su Edinburgu. Edinburgo telefono stotis sujungė mane su jumis. Ką galite papasakoti apie Rudolfą Hessą?

– Glazgo „Daily Record“ nori būti paminėta kaip visos informacijos, kurią jums suteiksime, šaltinis, – ėmė derėtis Livingstone'as.

– Už tokią istoriją mes paminėsime ir Šventąjį Dievą Tėvą, – atsakė skambinantysis.

Kol Livingstone'as kalbėjosi su Amerikos naujienų agentūra, į biurą įsiveržė McAuslane'as. Jis buvo namie, bet, išgirdęs radijo pranešimą apie Hessą, nepabūgo antskrydžių pavojaus ir atskubėjo į biurą. Jo geranoriško bendradarbiavimo kolegoms reikėjo ir jie mielai leidosi padedami.

Glazgo „Daily Record“ karštą žinią paskelbė pirmi ne tik Britanijoje – jie buvo pirmi visame pasaulyje!

Visą naktį Britanijos ir neutralių šalių bei valstybių sąjungininkių naujienų agentūros bei laikraščiai bombardavo „Record“ siekdami gauti daugiau informacijos apie Hessą.

McAuslane'as telefonu kalbėjo visą ilgą naktį, kol taip užkimo, kad negalėjo prašnekėti. Tai buvo paskutinės jo kaip civilio

dienos. Po kelių savaitių, kai jis jau buvo pašauktas tarnauti Karališkosiose oro pajėgose, iš darbdavių gavo laišką: „Su malonumu pridedame čekį už jūsų pagalbą pateikiant Rudolfo Hesso nusileidimo istoriją.“ McAuslane'as padėjo čekį į savo banko sąskaitą kamuojamas dvejopų jausmų. Už visą tą neįkainojamą šlovę, kurią uždirbo savo laikraščiu iš kitų laikraščių, žurnalų, naujienų agentūrų bei radijo stočių, jam sumokėjo šešis svarus sterlingų*.

Tą ilgą ir sunkią naktį drauge su McAuslane'u dirbo ir Clemas Livingstone'as – artėjant aušrai, išvargintas be atvangos pateikiamų klausimų, jis ėmė darytis irzlus ir piktas. Vienas žurnalistas jau trečią kartą pakartojo:

– Noriu žinoti, ką Hessas valgo pusryčiams.

Livingstone'as net nežinojo, kur Hessas yra laikomas, ir jau tikrai nenutuokė, ką valgo.

– Pasakyk jam, kad vištieną su baltuoju vynu, – sarkastiškai atšovė. Žurnalistas priėmė jo atsakymą už gryną pinigą, ir Livingstone'o žodžiai buvo išspausdinti. Vėliau pasipiktinę parlamentari Bendruomenių rūmuose protestavo, kad į nelaisvę paimtas Britanijos priešas gyvena prabangiai, nors tuo metu britų tauta kenčia nuo ekonominių sunkumų ir maisto normavimo.

Gegužės tryliką dieną, antradienį, priešpiet jau visa Britanija žinojo, kad Hessas su parašiotu nusileido Škotijoje. Apie jo skrydžio tikslą oficialiai pranešta nebuvo, tačiau įžvalgių spėjimų netrūko.

Ateities istorikai atidžiai nagrinės šias lemtingas valandas tarp Hesso nusileidimo Škotijoje 1941 metų gegužės dešimtąją ir tų pačių metų gegužės tryliktosios pietų. Būtent šios valandos galėjo būti lemiamos daugeliui vėliau žuvusiųjų!

Jeigu Hitleris nebūtų taip jaudinęsis, kad britams į rankas gali patekti propagandos ginklas, todėl tam būtina užkirsti

* Dabar būtų apie 550 svarų sterlingų, arba apie 640 eurų.

kelia, ir būtų palaukęs dar keturiasdešimt aštuonias valandas prieš išleisdamas oficialų pranešimą apie fiurerio pavaduotojo dingimą bei psichikos ligą, Hesso atvykimas į Britaniją gal būtų ir toliau likęs gerai saugoma paslaptimi. O jeigu Hesas nebūtų reikalavęs iš posto išstumti Winstoną Churchillį prieš aptariant Hitlerio taikos pasiūlymą, galbūt ponas Churchillis, slapta susitikęs su Hessu, būtų priėmęs itin svarbių sprendimų.